OIKEUSMINISTERIÖ

MUISTIO

Kriminaalipoliittinen osasto
Syyttäjä- ja rikosseuraamusyksikkö

10.12.2018

Eduskunnan lakivaliokunnalle

U 99/2018 vp
Valtioneuvoston kirjelmä Eurojustin ja Georgian välisestä yhteistyösopimuksesta

Asiantuntijakuuleminen 12.12.2018
Neuvotteleva virkamies Miia Ljungqvist

1. Tausta ja tavoitteet

Eurojust on EU:n syyttäjäviranomaisten yhteistyöelin, joka perustettiin vuonna 2002 annetulla päätöksellä Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (2002/187/YOS). Eurojustin tarkoituksena on kehittää tutkinta- ja syytetoimien koordinointia EU:n jäsenvaltioiden kesken vakavan rikollisuuden torjumiseksi.

Eurojust on Eurojust-päätöksen 26 a artiklan nojalla neuvotellut Georgian kanssa yhteistyösopimuksen, jonka tavoitteena on kehittää Eurojustin ja Georgian suhteita ja tehostaa yhteistyötä ja tietojen vaihtoa vakavan rikollisuuden, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi. Eurojustin kollegio ja Eurojustin yhteinen valvontaviranomainen ovat hyväksyneet sopimusluonnoksen. Yhteistyösopimuksille täytyy olla neuvoston hyväksyntä. Eurojust on 21.9.2018 tehnyt neuvostolle esityksen Georgian kanssa solmittavasta yhteistyösopimuksesta.

Vastaavia Eurojustin ja kolmansien maiden yhteistyösopimuksia on aiemmin tehty Ukrainan, Montenegron, Islannin, Sveitsin, Norjan, Yhdysvaltojen, Makedonian, Liechtensteinin, Moldovan ja Albanian kanssa. Nyt kyseessä oleva yhteistyösopimus vastaa pitkälti aiempia yhteistyösopimuksia.

2. Yhteistyösopimuksen keskeinen sisältö

Sopimuksen keskeinen osa koskee tietojen vaihtoa Georgian ja Eurojustin välillä. Tietojen vaihtoa koskevat sopimusartiklat sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia seikkoja. Sopimuksen 10 artiklan mukaan tarvittavaa ja oleellista tietoa voidaan vaihtaa sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi ja sen mukaisesti. Tiedonvaihto on mahdollista Eurojustin

toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Tietoja vaihdettaessa tulee ilmoittaa tietojen käyttötarkoitus. Osapuolet voivat asettaa tietojen käyttöön liittyviä rajoituksia esimerkiksi tietojen edelleen välittämisestä. Tiedonvaihto tapahtuu artiklan 11 mukaan Georgian yhteyssyyttäjän tai kansallisten yhteyspisteiden ja Eurojustin kansallisen jäsenen tai kollegion välillä. Georgian kansalliset viranomaiset eivät osallistu suoraan tiedonvaihtoon, mutta kansallisen jäsenen tai yhteyspisteen tulee varmistaa, että kansalliset viranomaiset ovat asianmukaisesti käsittelyssä mukana. Muitakaan tiedonvaihtokanavia ei ole suljettu pois. Sopijapuolten tulee varmistua edustajiensa oikeudesta vaihtaa tietoja ja asianmukaisesta turvaluokittelusta.

Sopimuksen 12 artiklassa käsitellään henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa. Henkilötietojen suoja tulee olla vähintään Euroopan neuvoston tietosuojasopimuksen (sopimusnro 1981) tasolla sekä Eurojust-päätöksen ja Eurojustin tietosuojasäännösten mukainen. 13 artiklassa rajoitetaan arkaluontoisten henkilötietojen käsittelyä. Niitä voidaan käsitellä vain, jos se on välttämätöntä sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Lisäksi tietojen käsittelyssä tulee huolehtia riittävästä tietoturvasta. 18 artiklan mukaan tietojen luovuttamisesta edelleen kolmannelle osapuolelle täytyy saada hyväksyntä toiselta sopimusosapuolelta. Sopimuksen 14 artiklassa käsitellään oikeutta pääsyyn henkilötietoihin.

Sopimuksessa sovitaan lisäksi eräistä muista Eurojustin ja Georgian välisistä yhteistyöjärjestelyistä. Sopimuksen 6 artiklan mukaan Georgia voi lähettää Eurojustiin yhteyssyyttäjän. Sopimuksen 9 artiklan mukaan Georgian toimivaltaiset viranomaiset voivat kollegion puheenjohtajan kutsusta ja kansallisten jäsenten suostumuksella osallistua Eurojustin operatiivisiin ja strategisiin kokouksiin. Vastaavasti Eurojustin edustajat voivat osallistua Georgian viranomaisten kokouksiin.

3. Vaikutukset

Sopimus edistää ja tehostaa sopimusosapuolten tiedonvaihtoa vakavan rikollisuuden, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi. Sopimuksella ei ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön.

Eurojustia koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun laissa (742/2010) säädetään tietojen luovuttamisesta Eurojust-päätöksen 26 a artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Suomesta Eurojustille luovutettujen tietojen luovuttaminen kolmannelle valtiolle edellyttää kansallisen jäsenen suostumusta. Kansallisen jäsenen tulee tietoja luovuttaessaan noudattaa Suomen kansallista lainsäädäntöä. Säännöstä sovellettaisiin myös yhteistyösopimuksen tarkoittamassa tietojen vaihtamisessa.

4. Valtioneuvoston kanta

Kirjelmä on käsitelty oikeus- ja sisäasioiden jaoston kirjallisessa menettelyssä 5.11.2018-12.11.2018. Suomen kannalta sopimus on hyödyllinen, koska se saattaa edistää sellaisten vaativien rikosten tutkintaa, joiden oikeuskäsittely on Suomen intressissä. Valtioneuvoston kanta on, että sopimus voidaan hyväksyä neuvostossa.